

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTRO 2007 M. LIEPOS 5 D. ĮSAKYMO NR. 7P-37 3.2 PUNKTO IR 2007 M. LIEPOS 16 D. ĮSAKYMO NR. 7P-44 1.1 PUNKTO ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS ĮSTATYMO 4 STRAIPSNIO REIKALAVIMAMS

2011 m. vasario 17 d. Nr. 2S-5

Vilnius

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (toliau – Konkurencijos taryba) viešame bylos nagrinėjimo posėdyje išnagrinėjo klausimą dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro (toliau – Teisingumo ministras) 2007-07-05 įsakymo Nr. 7P-37 (toliau – Įsakymas Nr. 7P-37) 3.2 punkto ir 2007-07-16 įsakymo Nr. 7P-44 (toliau – Įsakymas Nr. 7P-44) 1.1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo (toliau – Konkurencijos įstatymas) 4 straipsnio reikalavimams.

Konkurencijos taryba n u s t a t ė :

Tyrimas dėl Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto ir Įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punkto atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams buvo pradėtas Konkurencijos tarybos 2008-01-24 nutarimu Nr. 1S-9, gavus pareiškėjo, Lietuvos antstolių rūmų, pareiškimą ir esant pagrindui įtarti, kad nurodytų įsakymų punktai, kuriais atitinkamose veiklos teritorijose veikiantys konkretūs antstoliai paskirti perimančiais iki šių įsakymų įsigaliojimo veikusių antstolių nebaigtas vykdyti vykdomąsias bylas ir kitus dokumentus, neišmokėtas išieškotas pinigines lėšas ar turtą, perimtą, bet neperduotą išieškotojui, nebaigtose vykdomosiose bylose gautas ir nepanaudotas vykdymo išlaidas, antstolio archyvą, galimai privilegijuoja šiuos bylas perimančiais paskirtus antstolius kitų antstolių atžvilgiu. Konkurencijos taryboje vykusio tyrimo metu buvo nagrinėta Lietuvos antstolių rūmų bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Teisingumo ministerija) pateikta informacija, nagrinėjamų Teisingumo ministro įsakymų priėmimo metu galioję teisės aktai, reglamentuojantys antstolių profesinę veiklą, bei administracinių teismų sprendimai, susiję su nagrinėjamais Teisingumo ministro įsakymais.

Tyrimo metu nustatyta, kad Teisingumo ministras priėmė nagrinėjamus įsakymus, kuriais antstolių, kurių įgaliojimai pasibaigė, su vykdymu susijusius darbus kitiems antstoliams. Teisingumo ministro 2007-07-05 įsakymo Nr. 7P-37 „Dėl antstolio Gintaro Matkevičiaus įgaliojimų pasibaigimo“ 3.2 punktu šio antstolio, veikusio Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje, nebaigtas vykdyti vykdomąsias bylas ir kitus dokumentus, neišmokėtas išieškotas pinigines lėšas ar turtą, perimtą, bet neperduotą išieškotojui, nebaigtose vykdomosiose bylose gautas ir nepanaudotas vykdymo išlaidas, antstolio archyvą perimančiais antstoliais paskirti Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje veikiantys antstoliai Jurgita Bareikienė, Valdas Čeglikas, Mindaugas Dabkus, Daiva Milevičienė, Gintautas Puodžiukas ir Brigita Palavinskienė (toliau – perimantys antstoliai).

Teisingumo ministro 2007-07-16 įsakymo Nr. 7P-44 „Dėl vykdomųjų bylų ir kitų dokumentų, neišmokėtų išieškotų piniginių lėšų ar turto, perimto, bet neperduoto išieškotojui, antstolio archyvo perdavimo pasibaigus antstolės Aušros Lepeškaitės įgaliojimams“ 1.1 punktu šios antstolės, veikusios Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijose, nebaigtas vykdyti vykdomąsias bylas ir kitus dokumentus, neišmokėtas išieškotas pinigines lėšas ar turtą, perimtą, bet neperduotą išieškotojui, nebaigtose vykdomosiose bylose gautas ir nepanaudotas vykdymo išlaidas, antstolio archyvą perimančiais antstoliais paskirti Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus

rajono apylinkių teismų veiklos teritorijoje veikiančys antstoliai Dainius Šidlauskas ir Robertas Vasiliauskas (toliau – perimantys antstoliai).

Teisingumo ministerija, paaiškindama Įsakymais Nr. 7P-37 ir Nr. 7P-44 paskirtų perimančių antstolių pasirinkimą, nurodė, kad šiais įsakymais perimančiais paskirti antstoliai buvo parinkti tokie antstoliai, kurie turi mažiausiai vykdomųjų bylų, bei buvo atsižvelgta į antstolių darbo kokybę pagal gautų skundų dėl antstolių veiklos skaičių ir šių skundų esmę.

Siekiant įvertinti šių Teisingumo ministro įsakymų atitiktį Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, tyrimo metu buvo nagrinėjami įsakymų priėmimo metu (2007 m. liepos mėn.) galioję antstolių veiklą reglamentuojantys teisės aktai, t. y. Lietuvos Respublikos antstolių įstatymas (toliau – Antstolių įstatymas), Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas (toliau – Civilinio proceso kodeksas), Teisingumo ministro 2002-07-08 įsakymu Nr. 202 patvirtinta Vykdomųjų bylų ir kitų dokumentų, neišmokėtų išieškotų piniginių lėšų ar turto, perimto bet neperduoto išieškotojui, antstolio archyvo perdavimo pasibaigus antstolio įgaliojimams tvarka (toliau – Perdavimo tvarka) bei kiti teisės aktai.

Pagal Antstolių įstatymo 2 straipsnį antstolis – tai valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas. Šio įstatymo nustatyta tvarka Teisingumo ministras antstolius skiria ir atleidžia, taip pat nustato antstolių skaičių ir priskiria antstoliams veiklos teritorijas. Antstolių įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad antstolis privalo vykdyti įstatymų nustatytus vykdomuosius dokumentus, teismo pavedimu konstatuoti faktines aplinkybes, teismo pavedimu perduoti ir įteikti dokumentus Lietuvos Respublikoje esantiems fiziniams ir juridiniams asmenims, atlikti kitas įstatymų nustatytas funkcijas. Pagal šio straipsnio 4 dalį atlyginimo tvarką ir dydį už šias funkcijas nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija. Pagal Civilinio proceso kodekso 609 straipsnio 2 dalį vykdymo išlaidų dydį, apmokėjimo ir atleidimo nuo jo tvarką nustato Sprendimų vykdymo instrukcija, patvirtinta Teisingumo ministro 2005-10-27 įsakymu Nr. 1R-352. Kaip nurodyta Civilinio proceso kodekso 610 straipsnyje, visas vykdymo išlaidas apmoka išieškotojas, o įvykdžius sprendimą šios išlaidos išieškomos iš skolininko.

Antstolių įstatymo 12 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad pasibaigus antstolio įgaliojimams, vykdomosios bylos ir kiti dokumentai, neišmokėtos išieškotos piniginės lėšos ar turtas, perimtas, bet neperduotas išieškotojui, Teisingumo ministro nustatyta tvarka perduodamas kitam antstoliui (antstoliams). Teisingumo ministro patvirtintos Perdavimo tvarkos 4 punkte nurodyta, kad perimančiuoju antstoliu skiriamas kitas į buvusio antstolio vietą paskirtas antstolis. Jei į antstolio, kurio įgaliojimai yra pasibaigę, vietą kitas antstolis nepaskirtas, perimančiuoju skiriamas kitas antstolis (antstoliai), aptarnaujantis tą pačią veiklos teritoriją, o jei tokių nėra – besiribojančios veiklos teritorijos antstolis (antstoliai), sujungiant jo aptarnaujamą veiklos teritoriją su veiklos teritorija, kurioje veikė buvęs antstolis.

Tyrimo metu nustatyta, kad nagrinėjamų Teisingumo ministro įsakymų priėmimo metu (2007 m. liepos mėn.) Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje (kurioje paskirti 6 perimantys antstoliai Įsakymu Nr. 7P-37) iš viso veikė 12 antstolių, o Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijoje (kurioje paskirti 2 perimantys antstoliai Įsakymu Nr. 7P-44) iš viso veikė 11 antstolių.

Tyrimas buvo baigtas ir jo metu nustatytos aplinkybės bei padarytos išvados, kad Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto ir Įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punkto nuostatos gali prieštarauti Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams, buvo išdėstytos Konkurencijos tarybos Paslaugų skyriaus 2008-04-17 pranešime apie atliktą tyrimą. Su šiomis išvadomis buvo supažindinti Lietuvos antstolių rūmai ir Teisingumo ministerija, 2008-06-18 byla buvo nagrinėjama Konkurencijos tarybos bylų nagrinėjimo posėdyje. Tiek raštu pateiktoje, tiek Konkurencijos tarybos posėdžio metu pateiktoje nuomonėje Teisingumo ministerija nurodė, kad nesutinka su tyrimo išvadomis iš esmės dėl to, kad antstoliai negali būti laikomi ūkio subjektais Konkurencijos įstatymo prasme ir jiems netaikomi šio įstatymo reikalavimai. Lietuvos antstolių rūmai raštu pateiktoje ir Konkurencijos tarybos posėdyje išreikštoje nuomonėje tyrimo išvadoms pritarė. Konkurencijos

taryba, išklausiusi proceso dalyvių ir atsižvelgusi į Teisingumo ministerijos pateiktą informaciją apie administraciniuose teismuose nagrinėjamas administracines bylas dėl Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto teisėtumo, priėmė 2008-07-03 nutarimą Nr. 2S-15 sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol administraciniai teismai neišnagrinės minėtų bylų.

Bylos nagrinėjimas atnaujintas Konkurencijos tarybos 2011-01-20 protokoliniu nutarimu, kai Vilniaus apygardos administraciniame teisme ir Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme buvo išnagrinėtos administracinės bylos (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-07-08 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-887/2010 ir 2010-07-30 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-804/2010) dėl Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto. Šiose bylose pareiškėjų, UAB „Taurakalnis“ ir UAB „Verkių ūkis“, skundai buvo atmesti kaip nepagrįsti, tačiau klausimas dėl šio punkto atitikties Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimams nebuvo nagrinėtas kaip nesudaręs šių bylų nagrinėjimo dalyko.

Konkurencijos taryba k o n s t a t u o j a :

Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 1 dalis numato viešojo administravimo subjektų pareigą užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę ir nurodo, kad viešojo administravimo subjektai, vykdydami jiems pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje, privalo užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus. Taigi, vadovaujantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų teisės aktai ar kiti sprendimai vertinami kaip Konkurencijos įstatymo pažeidimas, kai nustatoma šių aplinkybių visuma: 1) institucijos teisės aktas ar sprendimas teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes; 2) dėl tokio teisės akto ar sprendimo atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams; 3) skirtingos konkurencijos sąlygos nėra sąlygotos Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimų vykdymu.

1. Atitinkamos rinkos ir jose konkuruojantys ūkio subjektai

Siekiant įvertinti, ar dėl Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto ir Įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punkto nuostatų atsirado ar galėjo atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, bei tai, ar šiomis nuostatomis vieniems ūkio subjektams buvo suteiktos privilegijos kitų ūkio subjektų atžvilgiu, pirmiausia svarbu nustatyti, kokiai atitinkamai rinkai priskirtinos tyrimo metu nagrinėtuose Teisingumo ministro įsakymuose nurodytos antstolių paslaugos, bei ar yra kitų šias paslaugas teikiančių ar galinčių teikti ūkio subjektų (antstolių).

Atitinkama rinka apibrėžiama vadovaujantis Konkurencijos tarybos paaiškinimais dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, patvirtintais Konkurencijos tarybos 2000-02-24 nutarimu Nr. 17, ir Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 5 dalimi, kurioje nurodyta, kad atitinkama rinka – tam tikros prekės rinka tam tikroje geografinėje teritorijoje. Pagal šio straipsnio 6 ir 7 dalis prekės rinka suprantama kaip visuma prekių, kurios pirkėjų požiūriu yra tinkamas pakaitalas viena kitai pagal jų savybes, naudojimą ir kainas, o geografinė teritorija (geografinė rinka) – teritorija, kurioje visi ūkio subjektai susiduria su iš esmės panašiomis konkurencijos sąlygomis tam tikroje prekės rinkoje ir kuri, atsižvelgiant į tai, gali būti atskiriama lyginant su greta esančiomis teritorijomis.

Kaip nurodyta Antstolių įstatymo 21 straipsnio 1 dalyje, antstolis privalo vykdyti įstatymų nustatytus vykdomuosius dokumentus, teismo pavedimu konstatuoti faktines aplinkybes, teismo pavedimu perduoti ir įteikti dokumentus Lietuvos Respublikoje esantiems fiziniams ir juridiniams asmenims, atlikti kitas įstatymų nustatytas funkcijas. Kadangi nagrinėjama Teisingumo ministro įsakymais paskirtiems perimančiais antstoliams buvo perduotos vykdomosios bylos ir kiti dokumentai, neišmokėtos išieškotos piniginės lėšos ar turtas, perimtas, bet neperduotas išieškotojui,

o piniginės lėšos išieškamos ar turtas perimamas vykdomojo dokumento pagrindu, t. y., atliekant vykdomųjų dokumentų vykdymą, nagrinėjamu atveju paslaugų rinka apibrėžiama kaip vykdomųjų dokumentų vykdymo paslaugos, kurios yra vienos iš antstoliams priskirtų privalomų teikti paslaugų.

Nagrinėjant geografines šių antstolių teikiamų paslaugų ribas, kuriose jie veikia vienodomis sąlygomis, būtina atsižvelgti į Civilinio proceso kodekso 590 straipsnio 3 dalį, kurioje nurodyta, kad antstolis vykdomo veiksmus atlieka antstolio aptarnaujamoje teritorijoje, kurią, kaip numatyta Antstolių įstatymo 26 straipsnio 1 dalyje, nustato Teisingumo ministras, ir kuri sutampa su vienos ar kelių apylinkių teismų veiklos teritorija. Dėl šių priežasčių geografinė rinka, kurioje antstoliai gali teikti vykdomųjų dokumentų vykdymo paslaugas vienodomis sąlygomis, sietina su konkrečiomis Teisingumo ministro nustatytomis jų veiklos teritorijomis. Kadangi nagrinėjama Teisingumo ministro įsakymais perimantys antstoliai taip pat buvo paskirti iš konkrečių veiklos teritorijų, t. y. Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punktu – iš Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijos, o Įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punktu – iš Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijos, nagrinėjamų paslaugų geografinės rinkos sutampa su šiomis teritorijomis.

Atsižvelgus į šias aplinkybes, apibrėžiamos ir toliau nagrinėjamos šios atitinkamos rinkos: 1) vykdomųjų dokumentų vykdymo paslaugų teikimas Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje; ir 2) vykdomųjų dokumentų vykdymo paslaugų teikimas Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijoje (toliau – atitinkamos vykdomo paslaugų rinkos). Kaip nustatyta tyrimo metu, šiose teritorijose nagrinėjamas paslaugas teikė ar galėjo teikti Teisingumo ministro nustatytas antstolių skaičius – atitinkamai iš viso 12 ir 11 antstolių šiose atskirose teritorijose. Taigi, atitinkamų vykdomo paslaugų rinkų dalyviais ir konkurentais Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 9 dalies prasme laikytini visi antstoliai, kurie Teisingumo ministro buvo paskirti vykdomo paslaugas teikti šiose atskirose teritorijose.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Teisingumo ministerijos nurodoma aplinkybė, jog antstolių teikiamos paslaugos yra griežtai reglamentuojamos ir yra reguliuojamos įstatymų reikalavimais (vykdymo išlaidų dydžiai, antstolių skaičiaus ir veiklos teritorijų ribojimas ir kt.), nepaneigia to, kad jų teikiamos paslaugos negali būti laikomos ūkine veikla Konkurencijos įstatymo prasme. Pastebėtina, kad, kaip nurodyta Konkurencijos įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje, ūkine veikla laikoma iš esmės bet kokia gamybinė, komercinė, finansinė ar profesinė veikla, susijusi su prekių (paslaugų) pirkimu ar pardavimu. Akivaizdu, jog antstolių teikiamos vykdomo paslaugos atitinka šiuos ūkinės veiklos požymius, kadangi tai yra profesinė antstolių veikla, už kurią jie gauna atlyginimą – vykdomo išlaidas, kurias jiems apmoka jų klientai išieškotojai. Kita vertus, tai, kad vykdomo išlaidų dydžiai yra nustatyti Sprendimų vykdymo instrukcijoje, nepašalina jų tarpusavio konkurencijos paslaugų kokybės požiūriu, kadangi jie bet kuriuo atveju yra suinteresuoti pritraukti kuo daugiau klientų, kad gautų kuo didesnę atlygį už suteiktas paslaugas ir atitinkamai galėtų toliau sėkmingai vykdyti savo veiklą konkrečioje jiems priskirtoje teritorijoje, ypač kai konkrečiose antstolių veiklos teritorijose veikia ne po vieną, bet po kelis ar dar daugiau antstolių. Pastebėtina, kad išvados, jog antstolių teikiamos vykdomo paslaugas gali būti laikomos ūkine veikla, nes yra atlygintina profesinė veikla, patvirtina ir Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2008-01-07 nutarimas, kuriame nurodyta, kad antstolio profesija – valstybės kontroliuojama profesija, t. y. toks viešąjį interesą užtikrinančių funkcijų vykdymas, kai tai daro savarankiška profesine (privačia) veikla besiverčiantys asmenys už atlygį, o jiems šias funkcijas vykdyti perdavusi valstybė kontroliuoja, kaip jos yra vykdomos.

2. Antstolių privilegijavimas (diskriminavimas) ir skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymas

Vertinant, ar Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto ir Įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punkto nuostatos, kuriomis kai kuriems konkrečioms perimantiems antstoliams, veikiantiems Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje bei Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijoje, buvo perduotos kitų šiose teritorijose veikusių antstolių vykdomo bylos, gali daryti įtaką konkurencijai tarp šiose atitinkamose rinkose vykdomo paslaugas teikiančių antstolių, būtina atsižvelgti į tai, koku būdu ir koku pagrindu Teisingumo ministro

įsakymais buvo parinkti konkretūs perimančiais paskirti antstoliai ir kokią įtaką toks vykdomųjų bylų perdavimas gali daryti jų veiklai.

Pagal Civilinio proceso kodekso 586 ir 587 straipsnius pagrindą antstoliams teikti vykdymo paslaugas konkrečioms išieškotojams, bei atitinkamai gauti atitinkamą atlygį už tai, sudaro vykdomieji dokumentai: vykdomieji raštai, išduoti teismo sprendimų, nuosprendžių, nutarimų, nutarčių pagrindu; teismo įsakymai; institucijų ir pareigūnų nutarimai administracinių teisės pažeidimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais; kiti institucijų ir pareigūnų sprendimai, kurių vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai. Nepaisant, kad antstoliai veikia tik jiems priskirtose teritorijose, teisės aktai iš esmės neriboja išieškotojo teisės pasirinkti konkretų antstolį vykdomojo dokumento įvykdymui iš konkrečioje teritorijoje veikiančių antstolių. Kaip nustatyta tyrimo metu, antstolio gaunamo atlyginimo dydis už vykdymo paslaugas yra reguliuojamas ir, kaip matyti iš Sprendimų vykdymo instrukcijos, priklauso nuo vykdomosios bylos pobūdžio (išieškomos sumos) bei atliktų veiksmų. Atsižvelgiant į šį specifinį antstolių veiklos reguliavimą, antstolių, veikiančių toje pačioje veiklos teritorijoje, tarpusavio konkuravimo galimybės yra ribotos, tačiau vis dėlto egzistuoja, pvz., konkurencija veiklos kokybe ir efektyvumu. Dėl šių priežasčių, išieškotojai, rinkdamiesi konkretų antstolį, gali atsižvelgti į jo profesionalumą, darbo kokybę ir kitus kriterijus, kurie gali lemti jo apsisprendimą, kurio antstolio teikiamomis vykdymo paslaugomis naudotis. Atitinkamai, tam, kad pritrauktų kuo daugiau klientų (išieškotojų) ir gautų atlyginimą už vykdymo paslaugas, antstoliai yra susiinteresuoti dėti pastangas jų teikiamų vykdymo paslaugų kokybės gerinimui, patrauklumo didinimui ir pan. Taigi, vykdymo bylų pasiskirstymas tarp atitinkamose vykdymo paslaugų rinkose veikiančių antstolių turi būti lemtas jų konkurencijos ir atitinkamai jų pačių siekio užtikrinti kuo geresnės kokybės paslaugas esamiems ir potencialiems klientams. Nepažeidžiant ir dar labiau nesuvaržant ir taip ribotų antstolių konkurencijos galimybių, turi būti sprendžiami ir klausimai, susiję su jau esamų vykdomųjų bylų antstolio įgaliojimų pasibaigimo atveju perdavimu kitiems antstoliams, t. y. turi būti sudarytos vienodos galimybės visiems atitinkamoje vykdymo paslaugų rinkoje veikiantiems antstoliams perimti perduodamas kito antstolio vykdomojo bylas, pvz., atsižvelgus į išieškotojų interesus (jų pasirinkimą) ar remiantis kitais objektyviais kriterijais.

Vykdymo bylų perdavimą reglamentuoja Teisingumo ministro patvirtinta Perdavimo tvarka. Atsižvelgus į šios tvarkos 4 punkto nuostatas darytina išvada, kad šioje tvarkoje prioriteto tvarka nurodyti subjektai, kuriems gali būti perduodami antstolio, kurio įgaliojimai pasibaigę, vykdomieji dokumentai: 1) kitas į buvusio antstolio vietą paskirtas antstolis; 2) kitas antstolis (antstoliai), aptarnaujantis tą pačią veiklos teritoriją; 3) besiribojančios veiklos teritorijos antstolis (antstoliai). Vis dėlto Perdavimo tvarkoje nėra aptariami antstolių parinkimo kriterijai, kai konkrečioje veiklos teritorijoje jų veikia daugiau nei vienas. Kaip nustatyta tyrimo metu, Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje veikė 12 antstolių, o Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijoje veikė 11 antstolių. Tuo tarpu nagrinėjama Teisingumo ministro įsakymais kitų antstolių vykdomosios bylos buvo perduotos tik 6 konkrečioms antstoliams, veikiantiems Vilniaus miesto 1 apylinkės teismo veiklos teritorijoje (Įsakymas Nr. 7P-37), bei atitinkamai tik 2 konkrečioms antstoliams, veikiantiems Vilniaus miesto 3, 4 ir Vilniaus rajono apylinkių teismų veiklos teritorijoje (Įsakymas Nr. 7P-44).

Tokiu būdu paskirti konkretūs perimantys antstoliai buvo privilegijuoti kitų atitinkamose vykdymo paslaugų rinkose veikiančių antstolių atžvilgiu, kadangi iš pastarųjų antstolių buvo atimta galimybė konkurencijos būdu perimti bet kokią dalį perduotų vykdomųjų bylų, tokiu būdu juos diskriminuojant. Taigi, paskirti perimantys antstoliai ne konkurencijos būdu, t. y. be jokių įprastomis jų veiklos sąlygomis būdingų pastangų, siūlant išieškotojams savo vykdymo paslaugas, įgijo galimybę teikti paslaugas perduotose vykdomojo bylose bei atitinkamai gauti už tai atlyginimą. Pastebėtina, kad atlyginimo už vykdymo paslaugas gavimas yra reikšmingas ne tik vykdant konkrečius vykdomuosius dokumentus patirtų sąnaudų padengimui, tačiau vertintinas taip pat kaip sudarantis pagrindą ir tolimesnei veiksmingai antstolio veiklai, pvz., investuojant į teikiamų paslaugų kokybės gerinimą, ką patvirtina šiuo metu galiojančio Antstolių įstatymo 21 straipsnio 5 dalis, kurioje nurodyta, kad atlygis antstoliui turi užtikrinti pagrįstą investicijų grąžą, galimybę

sukurti tinkamas klientų aptarnavimo sąlygas ir įdarbinti reikalingus darbuotojus. Be to, paminėtina ir tai, kad nors Civilinio proceso kodeksas nedraudžia patiems išieškotojams pakeisti vykdomą vykdančią antstolį kitu antstoliu, atsiimant vykdomuosius dokumentus bei iš naujo juos pateikiant kitam antstoliui, tai savaimė nepašalina paskirtų perimančiais antstolių privilegijavimo kitų atitinkamose rinkose veikiančių antstolių atžvilgiu. Tokia išvada darytina dėl to, kad ši galimybė, įvertinus Civilinio proceso kodekso 631 straipsnio ir Sprendimų vykdymo instrukcijos 50 punkto nuostatas, yra sąlyginė ir bent daliai išieškotojų gali atrodyti nepatraukli vien dėl pasinaudojimo ja pasekmių, t. y. išieškotojas, atsiimdamas vykdomąjį dokumentą, privalo sumokėti visas vykdomo išlaidas, kurios susidarė iki vykdomojo dokumento atsiėmimo, įskaitant ir tas, nuo kurių jis buvo atleistas ar kurių mokėjimas išieškotojui buvo atidėtas; be to, vykdomasis dokumentas pakartotinai gali būti pateiktas vykdyti ne anksčiau kaip praėjus 3 mėnesiams po jo gražinimo išieškotojui. Todėl vien dėl šių priežasčių išieškotojai, kurių vykdomo bylos buvo perduotos konkrečioms perimantiems antstoliams, gali nekeisti jiems nagrinėjama Teisingumo ministro įsakymais paslaugas paskirtų teikti antstolių kitais (jų pačių pasirinktais ir įsakymuose nenurodytais) antstoliais, nors, jei būtų galėję patys savarankiškai pasirinkti, būtų pasirinkę būtent kitus antstolius.

Atsižvelgus į nurodytas aplinkybes, konstatuotina, kad Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punktu ir Įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punktu paskirti konkretūs perimantys antstoliai buvo privilegijuoti kitų atitinkamose rinkose veikiančių antstolių atžvilgiu, pastaruosius tuo pačiu diskriminuojant. Tokiu būdu buvo sudarytos skirtingos konkurencijos sąlygos tarp perimančiais paskirtų ir kitų atitinkamose vykdomo paslaugų rinkose veikiančių antstolių, kadangi dėl perduodamų vykdomųjų bylų ir atlyginimo už jų vykdomą gavimo kiti antstoliai neturėjo galimybės konkuruoti su Teisingumo ministro įsakymuose nurodytais perimančiais antstoliais. Dėl šių priežasčių, priešingai nei perimančiais paskirtų antstolių atveju, buvo apribotos kitų antstolių galimybės pasiūlyti savo paslaugas potencialiems klientams (išieškotojams), kurių vykdomo bylos perduotos nagrinėjama įsakymais. Taip pat galėjo būti apsunkintos ir kitų antstolių efektyvios veiklos ir konkurencijos paslaugų kokybė galimybės ateityje, lyginant su perimančiais paskirtais antstoliais, pastariesiems iš gauto atlyginimo iš perduotų vykdomo bylų sudarius palankesnes galimybes investuoti į teikiamų paslaugų kokybę ir efektyvumą (pvz., gerinant klientų aptarnavimo sąlygas, priimant papildomų darbuotojų ir pan.).

Pastebėtina, kad šios išvados nepaneigia administracinėse bylose, dėl kurių nagrinėjimo administraciniuose teismuose buvo sustabdytas šios bylos nagrinėjimas Konkurencijos taryboje, priimti sprendimai, kadangi, kaip matyti iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2010-07-08 nutarties administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-887/2010 ir 2010-07-30 nutarties administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-804/2010, šiose bylose nebuvo nagrinėjamas klausimas Teisingumo ministro Įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punkto įtakos antstolių konkurencijai Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio prasme.

3. Dėl Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų reikalavimų vykdymo

Remiantis Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, viešojo administravimo subjektų veiksmai nelaikomi Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimų pažeidimu, jei skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdančiam Lietuvos Respublikos įstatymų reikalavimus. Tyrimo metu nenustatyta, o ir Teisingumo ministerija taip pat nenurodė jokių įstatymų reikalavimų, kurių vykdymas būtų lėmęs, kad Teisingumo ministro įsakymais perduodamos vykdomo bylos būtų perduodamos tik daliai atitinkamose teritorijose savo paslaugas teikiančių antstolių, tokiu būdu sudarant skirtingas perimančių ir kitų antstolių sąlygas. Atsižvelgus į tai bei į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009-03-20 nutartį administracinėje byloje Nr. I⁵⁷⁵-10/2009 pateiktą išaiškinimą, darytina išvada, kad Teisingumo ministras, priimdamas Įsakymą Nr. 7P-37 ir Įsakymą Nr. 7P-44, turėjo taikyti ne tik tą teisės norminį aktą, kuris jam suteikė teisę arba nustatė pareigą priimti šiuos įsakymus (šiuo atveju – Ministro patvirtinta Perdavimo tvarka), bet privalėjo taikyti ir kitus teisės norminius aktus, taigi, privalėjo laikytis ir Konkurencijos įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintos pareigos užtikrinti sąžiningą konkurenciją.

4. Išvados

Apibendrinant išdėstyta, konstatuotina, kad Teisingumo ministro 2007-07-05 įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punktas ir 2007-07-16 įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punktas, kuriais konkrečioms antstoliams perduotos nebaigtos vykdyti vykdomosios bylos ir kiti dokumentai, neišmokėtos išieškotos piniginės lėšos ar turtas, perimtas, bet neperduotas išieškotojui, nebaigtose vykdomosiose bylose gautos ir nepanaudotos vykdymo išlaidos, privilegijavo perimančiais paskirtus antstolius kitų antstolių atžvilgiu, tuo sudarant skirtingas konkurencijos sąlygas atitinkamose vykdymo paslaugų rinkose (konkrečiose antstolių veiklos teritorijose) veikiantiems antstoliams. Nesant Lietuvos Respublikos įstatymuose reikalavimų, kurių vykdymas neišvengiamai lemtų tokių skirtingų konkurencijos sąlygų sudarymą, konstatuotina, kad Teisingumo ministro 2007-07-05 įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punktas ir 2007-07-16 įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punktas pažeidė Konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsniu ir 19 straipsnio 1 dalies 4 punktu,

Konkurencijos taryba n u t a r i a :

Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2007-07-05 įsakymo Nr. 7P-37 3.2 punktas ir 2007-07-16 įsakymo Nr. 7P-44 1.1 punktas pažeidė Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 straipsnio reikalavimus.

Šis nutarimas per 20 dienų nuo jo įteikimo dienos ar rezoliucinės dalies paskelbimo leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ dienos gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniam teismui.

L. e. pirmininko pareigas

Jūratė Šovienė